

Čelavost (alopecija) je znatno češća u muškaraca nego u žena. Može nastati zbog genetskih činioca, starenja, lokalnog stanja kože i bolesti koje zahvaćaju organizam općenito (sistemske bolesti). Neki lijekovi, kao što su lijekovi za liječenje raka (citostatici), također uzrokuju gubitak kose.

Čelavost muškog tipa je najčešći tip gubitka kose koji zahvaća muškarce. Rijedak je u žena i djece, jer ovisi o prisutnosti muških hormona (androgena) pa je nivo tih hormona u muškaraca nakon puberteta visok. Čelavost se javlja u obiteljima. Obično se kosa gubi sa strana, blizu čela i na vrhu glave prema stražnjem dijelu. Gubitak kose može započeti u bilo kojoj dobi, čak i sredinom tinejdžerske dobi. Neki ljudi gube samo nešto kose a straga im se stvori ćelavo mjesto ili kosa granica kose, drugi, naročito ljudi kojima kosa počne opadati u mladosti, mogu postati potpuno ćelavi.

Čelavost ženskog tipa je rjeđa od ćelavosti muškoga tipa. Obično se kosa stanjuje na čelu, sa strana ili na vrhu glave. Rijetko kad žena potpuno izgubi kosu.

Toksična ćelavost (toksična alopecija) može nastati nakon teške bolesti sa visokom temperaturom. Čelavost mogu uzročiti neki lijekovi ako se uzimaju u visokim dozama, naročito talij, vitamin A i retinoidi. Čelavost uzrokuju mnogi lijekovi protiv raka. Može nastati i zbog slabije aktivnosti štitnjače ili hipofize ili čak zbog trudnoće. Kosa može ispadati 3 ili 4 mjeseca nakon bolesti ili drugog stanja. Obično je gubitak kose privremen i kosa ponovno naraste.

Alopecija areata je stanje u kojem se na određenom području kosa iznenada izgubi, obično na glavi ili bradi. Rijetko, nestane sva kosa na tijelu, stanje koje se zove univerzalna alopecija. Nakon nekoliko mjeseci kosa opet naraste osim u ljudi sa proširenim (difuznim) gubitkom kose u kojih nije vjerojatno da će kosa opet narasti.

Čupanje dlake (trihotilomanija) je najčešća u djece, ali navika može ostati cijelog života. Navika se može ne primijetiti dugo vremena pa doktor i roditelji misle da je uzrok gubitka kose neka bolest kao što je alopecija areata. Kako bi postavio dijagnozu, katkada može biti od pomoći biopsija (uzimanje uzorka kose i mikroskopsko ispitivanje).

Ožiljna alopecija je gubitak kose koji se pojavljuje u ožiljnim područjima. Koža može biti ožiljno promijenjena zbog opekotine, teške ozljede ili radioterapije (zračenja). Rjeđi uzroci ožiljka mogu biti lupus eritematodes, lichen planus, bakterijska ili gljivična infekcija, sarkoidoza i tuberkuloza. Ožiljne promjene kože može izazvati i rak kože.

Dijagnoza i liječenje čelavosti

Katkada je teško odrediti tip čelavosti samo promatranjem, pa doktor može napraviti biopsiju kako bi postavio dijagnozu. Biopsijom se utvrđuje jesu li folikuli dlake normalni, ako nisu normalni, njom se mogu utvrditi mogući uzroci.

Većina tipova ćelavosti se ne može izliječiti. Osoba sa muškim tipom ili ženskim tipom ćelavosti može se podvrgnuti presađivanju kose pri čemu se folikuli dlaka uklanjaju sa jednog mjesta tijela i presađuju na drugi dio tijela gdje je potrebna dlakavost. Neki lijekovi, kao što je minoksidil, mogu u malog broja ljudi obnoviti rast kose.

Ljudima sa alopecijom areatom mogu pomoći kortikosteroidi injicirani ispod kože, ali rezultati ne moraju biti trajni. Drugo liječenje alopecije areate uključuje izazivanje blage alergijske reakcije ili podražaja da se pobudi rast kose. Osobito je teško liječiti alopeciju zbog ožiljka. Kada je moguće, liječi se uzrok ožiljka, ali nakon što su mjesta kože potpuno ožiljno promjenjena, rast kose nije vjerojatan.